

V Bruseli 3. decembra 2018
(OR. en)

14535/18

INST 457
POLGEN 224

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Predsedníctvo
Komu: Delegácie
Predmet: Konzultácie s občanmi
– spoločná správa

Delegáciám v prílohe zasielame spoločnú správu o konzultáciách s občanmi v mene rakúskeho a nadchádzajúceho rumunského predsedníctva.

Úvod

Európske hlavy štátov alebo predsedovia vlád na svojom neformálnom zasadnutí 23. februára 2018 rokovali o iniciatíve, ktorú predniesol francúzsky prezident, začať celoeurópsky proces konzultácií s občanmi. Cieľom navrhovanej iniciatívy bolo podporiť komunikáciu s občanmi a prispieť k diskusii o budúcnosti Európy. Členské štáty súhlasili s tým, že sa dobrovoľne zapoja do tohto procesu, a že konzultácie vykonajú podľa vnútroštátneho kontextu a postupov.

Cieľom konzultácií s občanmi bolo zapojiť významný počet európskych občanov, zistiť, čo ich najviac znepokojuje, aké sú ich hlavné nádeje a očakávania, pričom tieto informácie majú byť podkladom pre rokovania hláv štátov alebo predsedov vlád a majú im pomôcť stanoviť priority pre činnosť EÚ v nadchádzajúcich rokoch. Proces konzultácií bol koncipovaný ako nástroj na identifikáciu obáv a zhromažďovanie podnetov.

V členských štátoch existuje dlhoročná tradícia dialógu s občanmi s cieľom zabezpečiť a posilniť účasť verejnosti na politickom procese. Členské štáty sa po prvýkrát dohodli, že spoločne, koordinovane a v rovnakom čase vykonajú konzultácie s občanmi v celej Európe a tento ich záväzok predstavuje jedinečný príspevok k prebiehajúcej diskusii o budúcnosti Európy.

Spoločná správa spolu s rôznymi vnútroštátnymi správami a príspevkami ďalších európskych inštitúcií môžu byť užitočným podkladom pre rokovania na neformálnom zasadnutí hláv štátov alebo predsedov vlád, ktoré sa uskutoční 9. mája 2019 v Sibiu a k novej strategickej agende na roky 2019 – 2024.

Metodológia a účasť

Členské štáty schválili spoločný rámec, ktorého súčasťou bol predbežný harmonogram a spoločné zásady pre konzultácie. Dohodlo sa, že konzultácie budú inkluzívne a nestranné, že sa budú dodržiavať zásady transparentnosti, politického pluralizmu a spravodlivosti, a že budú otvorené pre všetkých občanov. Konzultácie s občanmi väčšinou prebehli od apríla do novembra 2018, pričom jedným z cieľov bolo predložiť súhrnnú správu pre hlavy štátov alebo predsedov vlád na zasadnutí Európskej rady.

Konkrétna metodológia konzultácií bola ponechaná na rozhodnutie členských štátov. Členské štáty sa od začiatku dohodli, že rámce procesu určia podľa svojich vnútroštátnych postupov, špecifických kontextov a tradícií. Z hľadiska logistiky, príprav a koordinácie sa vyvinulo značné spoločné úsilie a členské štáty pri komunikácii s občanmi využili množstvo formátov: tradičné stretnutia na radnici, konferencie, veľké verejné podujatia, interaktívne diskusie a online nástroje. V rámci väčšiny podujatí sa využili nové technológie a sociálne médiá vrátane živého internetového vysielania, online dotazníkov, digitálnych platforiem a crowdsourcingu nápadov.

Proces sa v každom členskom štáte líšil, pokiaľ ide o zapojenie vlády, počet podujatí a účastníkov. Všetky konzultácie sa však zamerali na podrobné diskusie a interakcie s verejnosťou. Mnohé podujatia boli zamerané na podporu účasti rôznych zainteresovaných strán zapojením rôznych segmentov politického spektra, občianskej spoločnosti, akademickej obce, médií a podnikateľského sektora.

Konzultácií sa väčšinou zúčastňovalo rôznorodé publikum a cieľom bolo zabezpečiť rodovú rovnosť, inkluzivitu a zastúpenie takmer všetkých skupín obyvateľstva. Mnohé členské štáty sa tiež snažili zainteresovať občanov na celom svojom území vrátane odľahlých oblastí a nadviazať kontakt aj s občanmi, ktorí sa zvyčajne do debát o EÚ nezapájajú. Niektoré členské štáty zorganizovali podujatia zamerané na mladšie generácie vrátane diskusií na školách a univerzitách.

Väčšina členských štátov využila dva typy prístupu: všeobecné diskusie o budúcnosti Európy a tematické konzultácie o aktuálnych témach vo vnútroštátnom alebo európskom záujme.

Hoci konzultácie s občanmi nie sú vedeckou metódou zisťovania verejnej mienky (porovnaj s prieskumami verejnej mienky), miera účasti bola širšia ako pri štandardných prieskumoch Eurobarometra. Z údajov vyplýva, že sa zorganizovalo okolo 1 700 podujatí v celej EÚ.

Okrem členských štátov konzultácie a diskusie s občanmi o budúcnosti Európy zorganizovali aj Európska komisia, Európsky parlament, Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV). Európska komisia otvorila online konzultácie s využitím dotazníka, ktorý vychádzal z výsledkov panelovej diskusie s občanmi. Niektoré z týchto otázok sa vyskytnú aj v novom osobitnom prieskume Eurobarometra o budúcnosti Európy. Za posledné dva roky zorganizoval Výbor regiónov na žiadosť predsedu Európskej rady veľké množstvo podujatí v rôznych európskych regiónoch, EHSV zasa podporoval zapojenie hlavných zainteresovaných strán z prostredia občianskej spoločnosti do dialógov o budúcnosti Európy. Európsky parlament usporiadal vôbec prvé zasadnutie mládežníckeho parlamentu.

Táto správa neobsahuje reprezentatívny prehľad verejnej mienky všetkých občanov EÚ a nerobí si nárok na úplnosť ani pokiaľ ide o rozmanitosť názorov vyjadrených na takom veľkom množstve podujatí. Ponúka však užitočný pohľad na názory občanov, pokiaľ ide o otázky súvisiace s EÚ a vyplýva z nej, že je dôležité, aby sa občianska spoločnosť naďalej zapájala do diskusií o budúcnosti EÚ. Jej cieľom je poskytnúť prehľad najvýraznejších prvkov a najrozšírenejších názorov, ktoré sú uvedené v správach o konzultáciách v jednotlivých členských štátoch.

Hlavné zistenia

Z konzultácií s občanmi v jednotlivých členských štátoch vyplýva, že napriek existujúcim výzvam väčšina účastníkov vníma EÚ pozitívne. Najmä v niektorých členských štátoch občania vnímajú hodnotu členstva svojej krajiny v EÚ a výhody s tým spojené. Mnohí účastníci však uviedli, že nedostatok jasnej vízie a vedenia je to, čo bráni EÚ v pokroku a vedie k volaniu po reformách.

Brexit sa spomínal len v niekoľkých krajinách. V prípade, že sa spomína, je považovaný za vážny problém, no tiež sa považuje za faktor, ktorý viedol k posilneniu pocitu súdržnosti v EÚ27, pochopeniu dôležitosti EÚ medzi občanmi, ako aj hodnoty členstva v nej.

V mnohých krajinách sa najviac opakujú témy migrácie, životného prostredia a vzdelávania. Občania vyjadrujú obavy a očakávania v týchto oblastiach:

1 - Bezpečná a chránená Únia

V mnohých správach sa **migrácia** uvádza ako jedna z hlavných obáv občanov EÚ. V skoro všetkých členských štátoch sa považuje za vysokú prioritu. Najmä nelegálna migrácia sa v niektorých členských štátoch považuje za jednu zo zásadných výziev pre Európu. Vníma sa ako oblasť, v ktorej by EÚ mala bezodkladne konať, a ktorá má priamy vplyv na život občanov. V diskusiách na túto tému sa často volá po **lepšej ochrane vonkajšej hranice EÚ**. Občania v mnohých krajinách zároveň uznávajú, že EÚ by mala poskytovať humanitárnu pomoc. Často sa spomína **spoločná azylová politika EÚ**, mechanizmy prerozdeľovania, ako aj solidarita a zodpovednosť členských štátov. Niektorí občania sú spokojní so súčasným stavom integrácie migrantov, iní si však myslia, že je naliehavé, aby sa v tejto oblasti robilo viac.

Časté sú výzvy, aby EÚ spravila viac na **zastavenie nelegálnych migračných tokov**. Občania v mnohých členských štátoch si myslia, že EÚ môže spraviť viac pre obmedzenie nelegálnej migrácie riešením jej základných príčin a zlepšovaním bezpečnosti, životných podmienok a životnej úrovne v krajinách pôvodu, napríklad prostredníctvom rozvojovej pomoci, obchodu a investícií, kladúc pri tom silný dôraz na podporu hospodárskeho rastu na africkom kontinente. Chceli by, aby EÚ nadviazala lepšiu spoluprácu s krajinami pôvodu a tranzitu s cieľom uľahčiť návraty. Zastávajú názor, že EÚ by tiež mala zvýšiť svoju schopnosť reagovať na krízy, a že by mala riešiť túto otázku v účinnom multilaterálnom rámci.

Väčšina tiež tvrdí, že otázky **organizovanej trestnej činnosti, terorizmu, radikalizácie, korupcie** a súvisiace hrozby by sa vzhľadom na ich cezhraničnú povahu mali rozhodnejšie riešiť na úrovni EÚ. Občania žiadajú väčšiu spoluprácu v oblasti **kybernetickej bezpečnosti a ochrany údajov**, pričom mnohí vyjadrili obavy z **dezinformácií** a v tejto súvislosti zdôraznili význam mediálnej gramotnosti širokej verejnosti.

2 - Únia konvergencie a konkurencieschopnosti

V niekoľkých členských štátoch občania zdôraznili význam **jednotného trhu** a jeho pridanú hodnotu pri zabezpečovaní hospodárskeho rastu v celej Európe. Tento názor sa často spája s požiadavkou dobudovať tento trh, najmä v oblasti služieb a digitálneho trhu. Občania zdôrazňujú, že je potrebné, aby EÚ na európskom kontinente podporovala **model trvalo udržateľného rastu**. Niektorí volajú po prehĺbení **hospodárskej a menovej únie**. V niektorých krajinách sa spomína euro a budúce členstvo v **eurozóne**, a to pozitívne aj negatívne, a často v spojení s potrebou urobiť viac, aby sa predišlo všetkým budúcim krízam.

Občania tiež vravia, že je potrebné, aby EÚ držala krok s vývojom technológií. Niektorí prejavili želanie, aby sa opatrenia pre **elektronickú správu vecí verejných** využívali viac, a aby sa vytvárali **inteligentné spoločenstvá** ako prostriedok na posilnenie socio-ekonomického rozvoja EÚ. V súčasnom kontexte novej **digitálnej revolúcie** z konzultácií vyplýva aj to, že účastníci cítia, že je potrebné podporovať digitálnu gramotnosť a stimulovať digitálne inovácie. Existuje zreteľný dopyt po solídnych a inteligentných investíciách do výskumu v tejto oblasti. Často sa napríklad spomína **umelá inteligencia**, ako sektor, v ktorom by EÚ mala udávať tempo. Mnohí občania sa obávajú, že EÚ začne zaostávať, alebo že robí príliš málo v oblasti **výskumu**, technologického rozvoja, **inovácie** a digitalizácie.

Za jeden zo základných nástrojov ako zlepšiť **podnikateľské prostredie** v Európe a tým podporiť **konkurencieschopnosť** EÚ sa považujú aj stimuly a **podpora pre malé a stredné podniky**. Hoci konkurencieschopnosť sa považuje za dôležitý faktor pre dosahovanie pokroku a rastu, občania v niekoľkých členských štátoch kriticky nazerajú na rozdielne normy a kvalitu výrobkov v krajinách EÚ. Protiváhou volania po podpore konkurencieschopnosti sú požiadavky, aby sa dosiahla **hospodárska a sociálna konvergencia**, a aby sa podporovala územná **súdržnosť**.

Názory na **zdaňovanie** sú zmiešané. Niektorí občania majú pocit, že sú potrebné legislatívne iniciatívy týkajúce sa zdaňovania, napríklad digitálna daň či dokonca harmonizácia daňových politík. Ozývajú sa však aj hlasy, ktoré žiadajú, aby dane zostali v právomoci členských štátov.

Témou, ktorá sa počas konzultácií opakovala, boli aj rozpočtové zdroje v súvislosti s budúcim **viacročným finančným rámcom**, ktorý má zaručiť, aby EÚ mohla plniť svoje funkcie. Pokiaľ ide o rozdeľovanie zdrojov, objavilo sa množstvo rôznych názorov vrátane zmiešaných pocitov, pokiaľ ide o potenciálne rozpočtové škrtky, ktoré by zasiahli spoločnú poľnohospodársku politiku a politiku súdržnosti. Občania v mnohých členských štátoch volajú po vyrovnanom rozpočte EÚ, ktorý prinesie jasnú pridanú hodnotu pre občanov.

3 – Únia, ktorá chráni životné prostredie a podporuje udržateľnosť

Výrazným prvkom konzultácii vo väčšine členských štátov je výzva občanov, aby sa posilnila úloha EÚ v environmentálnej politike, ako aj pocit, že je naliehavo potrebný silnejší záväzok **chrániť životné prostredie a klímu**. Medzi návrhy patrí vypracovať viac **právnych predpisov** EÚ v tejto oblasti a sprísniť ich, byť aktívnejší pri dohľade nad **vykonávaním** súvisiacej legislatívy EÚ v členských štátoch a predkladať viac environmentálnych iniciatív. Účastníci okrem iného výslovne spomínali znižovanie emisií skleníkových plynov a toxických a škodlivých emisií, lepšie opatrenia na recykláciu a zlepšenie životných podmienok zvierat. V niektorých členských štátoch sa občania nazdávajú, že by sa na **opatrenia v oblasti klímy** mala vyčleniť väčšia časť budúceho viacročného finančného rámca.

Boj proti **zmene klímy/globálnemu otepľovaniu** sa opakovane spomína v takmer všetkých členských štátoch, najmä medzi mladšími občanmi, a **vníma sa ako jedna z najväčších výziev, ktorým EÚ čelí**. V niektorých prípadoch sa požiadavky EÚ na ochranu klímy vnímajú ako protiváha vnútroštátnych politík. Zmena klímy sa vníma ako faktor, ktorý ovplyvňuje rôzne oblasti politiky: nielen výrobu energie a dopravu, ale aj poľnohospodárstvo a potravinárstvo a naše stravovacie návyky. Zo všeobecnejšieho hľadiska občania uvádzajú, že je potrebné, aby bola **spotreba udržateľná**.

Udržateľnosť ako problém sa spomína veľmi často, spolu s myšlienkou, že inovácie by sa mali posudzovať z hľadiska ich dlhodobého prínosu pre občanov. Niektorí navrhujú viac zohľadňovať environmentálne a sociálne kritériá v právnych predpisoch, iní účastníci sa domnievajú, že impulz na európskej úrovni by potrebovali témy, akými sú napríklad miestna produkcia potravín, obehové hospodárstvo a zhodnocovanie.

Občania v niektorých členských štátoch poukazujú aj na dôležitosť cieľov v oblasti udržateľnosti v **poľnohospodárskej politike**. Zazneli obavy z vplyvu moderného poľnohospodárstva na životné prostredie, no ozvali sa aj hlasy, že treba viac chrániť vidiecke oblasti a vyvinúť spoločné úsilie na odstránenie rozdielov medzi vidiekom a mestami.

V niektorých prípadoch z diskusií vyplynul pocit, že **informovanosť** o environmentálnych politikách EÚ nie je dostatočná a že je nedostatok praktických stimulov, ktoré by ľudí povzbudili, aby sa správali ekologickejšie, pričom občania v niektorých členských štátoch obzvlášť poukazovali na potrebu zaviesť stimuly, ktoré podporia **prechod na energiu z obnoviteľných zdrojov**. V niektorých členských štátoch sa k tomu pripája požiadavka zintenzívniť komunikáciu a diskusie o tom, ako program opatrení v oblasti klímy vplýva na každodenný život občanov.

Existujúce cezhraničné infraštruktúry v oblasti **Dodávok elektrickej energie a mobility** sa často spomínajú ako výdobytok EÚ, účastníci v niektorých krajinách tiež hovoria o osobitnej potrebe vypracovať spoločnú európsku stratégiu mobility. Niektorí občania zdôrazňujú, že je potrebné, aby Európa prijala opatrenia na riešenie dodávok energie v budúcnosti, napríklad v súvislosti s postupným odstavovaním uhoľných elektrární.

Tiež sa zdôrazňuje potreba posilniť **globálnu úlohu** EÚ v oblasti životného prostredia ako dôležitý cieľ v súčasnom premenlivom a náročnom medzinárodnom kontexte. Mnohí účastníci chcú, aby EÚ bola globálnym lídrom v oblasti udržateľnosti a boja proti zmene klímy.

4 – Únia s dobrou životnou úrovňou a príležitosťami

Závažné obavy občanov sa týkajú aj **sociálnej ochrany**. Názory o tom, nakoľko by sa EÚ mala angažovať v tejto oblasti, sa však rôznia. Účastníci vo viacerých členských štátoch dôrazne bránili svoje systémy sociálneho zabezpečenia. Mnohí však chcú, aby EÚ zohrávala dôraznejšiu úlohu v boji proti chudobe, sociálnemu vylúčeniu, nezamestnanosti, diskriminácií, ohrozovaniu práv pracovníkov, obmedzovaniu prístupu k službám, a tiež pokiaľ ide o problémy, ktoré prinášajú spoločenské a technologické zmeny vrátane potreby preklenúť **digitálnu priepasť**. Občania opakovane vyjadrovali obavu z toho, čo vnímajú ako nedostatok alebo dokonca ohrozenie **sociálnej konvergenencie a konvergenencie životnej úrovne** medzi členskými štátmi a v nich.

Konkrétne návrhy – občania do diskusie o budúcnosti Európy prispeli veľkým množstvom rôznych myšlienok a návrhov. Niekoľko príkladov z rôznych členských štátov a tematických oblastí:

- jednotný systém zálohovania obalov v EÚ, ktorý by prispel k znižovaniu odpadu z obalov; a systém povinnej recyklácie PET fliaš v celej EÚ
- všeobecný európsky index blahobytu
- spoločný učebný plán pre európsku občiansku výchovu a občianstvo, ktorý by platil pre všetky vzdelávacie systémy v celej EÚ
- internetové platformy by mali poskytovať rovnakú kvalitu služieb vo všetkých členských štátoch EÚ
- európsky deň pracovného pokoja na Deň Európy

Zaznelo jasné volanie po zvyšovaní počtu a kvality **pracovných miest**. Občania v niektorých krajinách vyzývajú, aby sa skoorinovali pravidlá **pracovného trhu**, a to aj pre prístup a mobilitu. Mnohí občania sa osobitne zameriavajú na mladšiu generáciu a obávajú sa úniku mozgov, ktorému napomáha voľný pohyb osôb, ktorý zasa paradoxne mnoho občanov považuje za jednu z najdôležitejších výhod členstva v EÚ. Závažnou témou pre občanov je aj **budúcnosť práce** a jej vplyv na ľudí, rovnako ako **rodová rovnosť**. Mnohí ľudia nástoja na tom, že je potrebné riešiť rozdiel v odmeňovaní mužov a žien, ako aj prekážky, ktorým ženy stále čelia pri vstupe na trh práce. Účastníci často spájajú všeobecné demografické informácie a starnutie obyvateľstva s problémami pracovného trhu a **zdravotnej starostlivosti**. Vo všeobecnosti prevažuje pocit, že EÚ ako celok nerobí dosť na riešenie problémov súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou a sociálnymi a hospodárskymi nerovnosťami.

Občania tiež dôrazne žiadajú viac opatrení na úrovni EÚ v oblasti **vzdelávania**. Požiadavky sa sústreďujú najmä na rozvoj nových zručností v súlade s požiadavkami trhu práce, zvýšenie vzdelávacej mobility, vzájomné uznávanie diplomov a odbornej a technickej kvalifikácie a zvýšené investície do vedy a výskumu, ako aj do celoživotného vzdelávania. Ako jeden z najúspešnejších príbehov EÚ, ktorý by sa mal ešte viac podporovať, sa vo všeobecnosti uvádza program **Erasmus+**. Mnohí účastníci uviedli, že by sa mala podporovať výučba ďalších európskych jazykov.

5 – Silná Únia na globálnej scéne

Hoci to nepatrí medzi prominentné témy, EÚ sa vo všeobecnosti vníma ako **pozitívna sila na svetovej scéne** a občania zdôrazňujú jej normatívny vplyv vo vzťahoch s tretími krajinami. V ich ponímaní EÚ úspešne využíva partnerský tlak, silu svojho príkladu, vďaka ktorým presadzuje svoje hodnoty, najmä demokraciu a ľudské práva, aj mimo svojich hraníc. Často sa objavovali hlasy, ktoré volali po tom, aby vonkajšia činnosť EÚ vo vzťahu k tretím krajinám vychádzala z hodnôt: toto sa chápe ako globálna zodpovednosť a zároveň morálny imperatív. Tento názor sa často spája so želaním, aby sa EÚ stala svetovým lídrom v niektorých oblastiach, najmä v oblasti ochrany životného prostredia.

Občania sa zhodli na tom, že je potrebná väčšia aktivita EÚ v celosvetových otázkach a **väčšia jednota** v oblasti zahraničnej politiky, aby Únia mohla chrániť svoje záujmy a hodnoty, a čo je najdôležitejšie, chrániť svojich občanov. Účastníci EÚ často vnímali ako príliš slabú, bez dostatočného vplyvu na celosvetovej scéne a niekedy ako neschopnú poradiť si s krízami, ktoré prebiehajú v jej strategickom susedstve. Vonkajšia činnosť EÚ sa vníma ako **málo efektívna a dôveryhodná**, a ozvali sa hlasy, že treba posilniť spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku (SZBP). Občania zdôrazňujú potrebu **hovoriť jedným hlasom**, najmä v rámci vzťahov EÚ s ďalšími veľkými mocnosťami (USA, Čína, Rusko). Dôraz pri tom kladú na obrannú politiku, rozširovanie a obchod.

Mnohí občania si myslia, že EÚ by nemala závisieť od iných aktérov, pokiaľ ide o jej **bezpečnosť a obranu**. Mnohí sa však domnievajú, že nech si EÚ zvolí akýkoľvek prístup, mal by sa dopĺňať s NATO, nie ho nahradiť. Názory siahajú od jednoduchého zlepšenia koordinácie a integrácie vnútroštátnych civilných a vojenských spôsobilostí po opakované výzvy vytvoriť spoločnú obrannú politiku s vlastnými spôsobilosťami. Niektorí občania by tiež privítali intenzívnejší dialóg s verejnosťou o bezpečnostných iniciatívach, ako je napríklad stála štruktúrovaná spolupráca (PESCO).

Občania považujú hodnoty aj za základ politík EÚ v oblasti **susedstva a rozširovania**. Chcú, aby sa členmi stali len tie krajiny, ktoré rešpektujú hodnoty a normy EÚ, ako aj demokraciu. Pokiaľ však ide o časový rozvrh, názory sa rôznia. Niektorí občania jasne podporujú rozšírenie na západný Balkán, väčšina však zdôrazňuje, že EÚ musí pred akýmkoľvek ďalším rozšírením najprv skonsolidovať svoj súčasný stav. Vo všeobecnosti však občania zastávajú názor, že západný Balkán má výraznú európsku perspektívu, v niektorých členských štátoch existuje podpora v menšom rozsahu aj pre takúto perspektívu niekoľkých krajín vo východnom susedstve.

Obchodné vzťahy EÚ sa väčšinou vnímajú ako pozitívne, sú však aj obavy týkajúce sa sociálnych a environmentálnych noriem v dohodách o voľnom obchode s tretími krajinami, čo znova svedčí o túžbe európskych občanov, aby EÚ konala na základe spoločných hodnôt. Niektorí občania tiež volajú po tom, aby EÚ viac využívala svoju ekonomickú silu na posilnenie svojho globálneho vplyvu.

Nejednotnosť medzi členskými štátmi je zdrojom obáv, ktorý sa vyskytuje vo viacerých krajinách. Občania, najmä z malých členských štátov, vnímajú nedostatok skutočného partnerstva medzi malými a veľkými krajinami a na tento problém upozorňujú. Často majú pocit, že sa politiky Únie riadia podľa záujmov najväčších hráčov, hoci tento názor ani zďaleka nie je jednohlasný. Z dialógov v niekoľkých členských štátoch vyplynul aj pocit, že **chýba spravodlivosť, že sa uplatňuje dvojaký meter**, a že spoločné pravidlá neplatia vždy pre všetkých rovnako. Medzi často spomínané deliace čiary nepatria len rozdiely medzi malými a veľkými členskými štátmi, ale aj medzi „starými“ a „novými“ a tiež geografické rozdelenia. Reakciou na tieto rozdiely sú často výzvy k väčšej **súdržnosti a solidarite**.

Väčšina občanov EÚ ju aj vzhľadom na tieto rozdiely naďalej považuje za **pozitívnu silu** a spoločenstvo, ktoré spájajú **spoločné hodnoty**. Prirodzene, reakcie sú rôznorodé. Medzi najčastejšie uvádzané hodnoty patria právny štát, mier a demokracia. Osobitnú pozornosť vyvoláva úloha EÚ pri zabezpečení **mieru** na kontinente. No z diskusií s občanmi vyplýva aj dôraz na nedostatky EÚ ako spoločenstva hodnôt, a najmä rozdiel medzi rétorikou a konaním Únie. Z toho často pramení volanie po rásnejších opatreniach, aby sa tento rozdiel preklenul.

Niekedy sa niektorých členských štátoch ozývajú hlasy, aby sa s cieľom posilniť pocit spolupatričnosti intenzívnejšie propagovala **spoločná „európska identita“**, ktorá je podľa mnohých občanov dnes ešte stále viac nádejou, ako realitou. Mobilita a výmeny, najmä mladých ľudí, sa považujú za kľúč k úspechu tohto procesu.

Hoci oddanosť spoločným hodnotám sa považuje za samotný základ EÚ ako spoločenstva, **rozmanitosť** členských štátov sa tiež vníma ako veľká hodnota Únie. Podľa mnohých vyjadrení by európska identita mala koexistovať s národnými identitami, nie ich nahrádzať. V podobnom duchu niekoľko občanov zdôraznilo, že je potrebné rešpektovať rozdielne kultúry iných štátov. V mnohých členských štátoch nástojenie na potrebe rešpektovať **národné a kultúrne rozdiely** často viedlo k úvahám o inštitucionálnych otázkach. Na rozdiel od rozšíreného názoru, ktorý hovorí o nezáujme občanov o takéto problémy, sa zdá, že otázka **právomocí** je pre mnohých dosť dôležitá.

V súlade so zásadou **subsidiarity** väčšina európskych občanov očakáva, že sa EÚ sústreďí na oblasti, kde môže priniesť **pridanú hodnotu**. Správne rozdelenie právomocí medzi vnútroštátnu a európsku úroveň sa často zdôrazňuje ako kľúč k úspechu európskeho projektu. V tejto súvislosti sa rozšírenie úloh EÚ na oblasti, v ktorých môžu členské štáty dosiahnuť lepšie výsledky, chápe ako krok, ktorý môže poškodiť vnímanie EÚ medzi občanmi, keďže môže viesť k zväčšeniu priepasti medzi schopnosťami a očakávaniami. Prirodzene, názory na najlepšie rozdelenie právomocí sa rôznia, no názor, že by sa súčasná situácia mohla vylepšiť, je rozšírený. Treba povedať, že rozdelenie právomocí medzi členské štáty a EÚ nie je vždy jasné, čo čiastočne vysvetľuje často spomínanú všeobecnú **nedôveru** v inštitúcie EÚ. Prispieva k tomu aj pociťovaný **nedostatok transparentnosti** a často spomínaný **demokratický deficit**, ako aj pocit, že **byrokracia je prebujnená**, čo sa často dáva do súvisu s ťažkosťami pri čerpaní fondov EÚ.

Závěrečné poznámky

Občianska spoločnosť privítala konzultácie s občanmi a mnohí ocenili tento proces zameraný na zisťovanie názorov občanov. V tomto zmysle proces prirodzene prispel k riešeniu všeobecného volania po komunikácii s občianskou spoločnosťou, ktoré sa ozýva z tohto prostredia a ktoré sa v dialógoch pravidelne spomínalo.

Zdá sa, že dialóg je mimoriadne dôležitý vzhľadom na želanie lepšie pochopiť fungovanie EÚ a význam členstva v nej, ktoré občania počas konzultácií tiež opakovane zdôrazňovali. Zazneli početné výzvy, aby sa zintenzívnilo úsilie o podporu lepšej informovanosti o EÚ. Mnohí občania si myslia, že osвета by mala prebiehať prostredníctvom osobitných iniciatív, ale aj zjednodušením jazyka, ktorým EÚ komunikuje so svojimi občanmi. Mnohí upozorňovali na to, že príliš nezrozumiteľný a byrokratický jazyk je jednou z hlavných prekážok pri interakcii medzi EÚ a jej občanmi.

Úspech dialógov zorganizovaných v rôznych členských štátoch sa odráža aj vo volaní po pokračovaní takejto komunikácie. Pre občanov je mimoriadne dôležité podporovať aktivity a diskusie zamerané na činnosť EÚ na základnej úrovni. Konzultácia s občanmi nadväzuje na ďalšie, už zavedené postupy v niektorých členských štátoch, ktorých cieľom je podporiť dialóg o EÚ na základnej úrovni.

Vzhľadom na uvedené faktory je táto správa pokusom zrekapitulovať proces, ktorý sa vyznačuje rozmanitosťou z hľadiska formy i obsahu. Nemá byť konečným zhrnutím zapájania občanov na vnútroštátnej úrovni, ktoré bude pokračovať rôznymi formami. Mala by sa skôr chápať ako príspevok k prebiehajúcemu úsiliu o lepšiu interakciu s občianskou spoločnosťou, s cieľom poskytnúť lídrom podklady na rokovania o budúcnosti Európy a na prípravu nasledujúcej strategickej agendy.